

57. Wyznanie nieprawdy przez Marlowa o ostatnim słowie wypowiedzianym przez agenta, którym rzekomo było imię narzeczonej.
58. Zakończenie opowieści Marlowa o wschodzie słońca.

Streszczenie

Część I

Na pokładzie wycieczkowego jola „Nellie” zakotwiczonego w przymorzu Tamizy

NA POKŁADZIE
„NELLIE”

spotkało się czterech członków załogi. Wśród nich był dyrektor firmy – kapitan i gospodarz w jednej osobie, prawnik, księgowy oraz zaprzyjżniony z nimi podróżnik Charles Marlow – pełniący rolę narratora. Tych czworo przyjaciół wiązała ogromna pasja marynarska i fascynacja podróżami.

Gdy Marlow rozpoczął swoją opowieść, wody Tamizy powoli otulała wieczorna mgła. Początkowo trwało pełne zadumy milczenie.

REFLEKSJE
MARLOWA
O PODBOJACH
KOLONIALNYCH

Marlow zapatrzony w toń Tamizy przywołał zamierzchle dzieje pierwszych kolonizatorów tych terenów. Wspomnił starożytnych Rzy-

Streszczenie

mian, którzy w obcych klimacie i obszarze musieli czuć się niekomfortowo. Starał się zrozumieć ich motywację do wyprawy na „koniec świata”, który z pewnością wydawał się wrogi cywilizowanemu człowiekowi. Ponadto Marlow zauważył, że żaden z jego przyjaciół nie mógłby być bezlitosnym kolonizatorem, gdyż nie pozwoliłyby im na to *operatywność i oddanie pracy* (s. 8).

Dygresja o podbojach antycznych kolonizatorów antycypuje opowieść o ekspedycji, w której uczestniczył Marlow. Po chwilowej pauzie rozpoczął opowieść o wyprawie do serca dżungli. **Zaczął wspominać swoją sześćioletnią przygodę marynarską na Oceanie Indyjskim i Spokojnym oraz**

REALIZACJA MARZEŃ Z DZIECIŃSTWA

na morzach chińskich. Po tych wozajach wrócił do Londynu, który dość szybko go znudził. Przypomnił swoje **fascynacje z dzieciństwa**, kiedy to pasjami **studiował mapy Ameryki Południowej, Afryki i Australii i marzył o dotarciu do miejsc, które na mapie były jeszcze nieznanymi, białymi plamami. Najbardziej intrygowała go największa biała plama, przez którą przepływała rzeka przypominająca olbrzymiego węża zanurzającego łeb w oceanie.** Marlow po raz pierwszy ujrzał tę rzekę na mapie umieszczonej na wystawie sklepowej. Jako dorosły marynarz przypomniał sobie

po latach o firmie, która zajmuje się handlem na owej rzece. **Postanowił wówczas zostać kapitanem jednego z jej statków.** Dzięki koneksjom ciotki Marlow otrzymał wymarzoną posadę kapitana **rzecznego parowca.** Pomógł mu w tym zbieg okoliczności, gdyż zatrudniony przez firmę na to stanowisko **Duńczyk Fresleven** zginął w potyczce z tubylcami. Tło konfliktu było banalne, posprzeczano się o dwie czarne kury. Kapitan Fresleven uznał, że został oszukany przez Afrykańczyków i w ataku gniewu zbił naczelnika wioski na oczach jego zatrwożonych poddanych. Niespodziewanie syn wodza przebił go włócznią. Po tym zajściu mieszkańcy wioski uciekli i nigdy już nie powrócili do swojej osady. Nikt z załogi nie zadbał o pochówek Freslevena.

Przed wyjazdem Marlow musiał dopełnić wszystkich formalności. Podpisał kontrakt w biurowcu firmy mieszczącej się w mieście kojarzącym się bohaterowi z pobielonym grobowcem. Celem firmy było stworzenie zamorskiego imperium handlowego przynoszącego niewyobrażalny dochód. **Wchodząc do gmachu,** Marlow nie mógł oprzeć się **wrażeniu, iż wstępuje do biurowego sanktuarium, w którym panuje kult pieniądza.** Zatrudnione tam

FORMALNOŚCI PRZED WYJAZDEM

Fabula i wątki

Fabula noweli **koncentruje się wokół dwóch najważniejszych wątków**: podróży i postaci Kurtza. W te treści wkomponowana jest **ocena kolonializmu** jako bestialskiego procesu eksploatacji Afryki i jej mieszkańców. Najeźdźcy z Europy wyznają tylko jedną religię: pieniądz. Na przykładzie osoby Kurtza narrator **demaskuje prawdziwe oblicze** kolonializmu. Pokazuje również **wątek narodzin dyktatora**, człowieka demonicznego, który ztracił równowagę psychiczną. Owo szaleństwo odkryło ciemną stronę ludzkiej psychiki.

Ciemność i mrok to także jeden z motywów. Mrok spowija Tamizę, unosi się nad Kongiem. Niepokojącą czernią epatuje dżungla. Czarna jest przede wszystkim diabelska dusza Kurtza.

Osobnym wątkiem jest grobowe miasto. Staje się ono niejako wizytówką pazernych Europejczyków. Jest to miejsce, w którym obowiązuje typowo kapitalistyczna hierarchia wartości. Znaczenie w nim mają ci, którzy osiągnęli finansowy sukces.

Innym wątkiem w utworze jest kobieta. Ciotka Marlowa poucza go przed wyjazdem, by ucywilizował dzikich i wyzbył ich ohydnych obyczajów (s. 15), co eksponuje jej antypatię wobec

Znaczenie tytułu

W prezentacji realiów życia czarnoskórych narrator stosuje też **naturalizm**. Opisy te uwierzytelniają nieludzkie traktowanie Afrykańczyków przez kolonizatorów.

W pobliżu tego samego drzewa spoczywały jeszcze dwa worki kości. Jeden oparł brodę na kolanie i tępo gapił się przed siebie przerażającym, niedającym się znieść wzrokiem (s. 20).

Jądro *ciemności* zostało napisane pod wpływem konwencji modernistycznych. Wypowiedź narratora w dużej mierze odbiega od typowo marynarskiej relacji. Nosi ona znamiona **stylu poetyckiego**, obfitującego w **epitety** (*wyschnięte koryto rzeki, głucha cisza, nieprzebyta gęstwina*), **metafory** (*przyroda patrzyła na człowieka jakoś mściwie*), **porównania** (*Wyglądał jak wyrzeźbiony ze starej kości słoniowej ożywiony obraz śmierci.*).

Widoczna jest również **rozbudowana składnia**. Wszystkie te cechy sprawiają, że narracja Marlowa ma walory artystyczne.

Znaczenie tytułu

Oryginalny tytuł utworu brzmi *Heart of Darkness* – *Serce ciemności*. Zarówno w wersji oryginalnej, jak i polskim tłumaczeniu tytuł kryje **treści sym-**

żeglarza. Później trafił do Patusanu, gdzie pracował jako agent portowy. Jednak i tu nie zadomowił się na długo. Starał się rozpocząć nowe życie i zaprowadzić pokój w miasteczku nękanym ciągłymi sporami. Spokój zakłóciło przybycie piratów pod wodzą nikczemnego Browna. Grupa piratów została uwięziona w zatoczce, lecz Jim nakłonił radę Patusanu, by wypuścić przestępców. Jednak dzięki jednemu zdrajcy Brownowi udało się zabić syna przywódcy miasteczka. W tej sytuacji Jim honorowo składa swoje życie w ręce przywódcy rady.

Model wypracowania maturalnego

Temat: *Diagnoza cywilizacji europejskiej i ocena kolonializmu. Na podstawie zamieszczonego fragmentu i znajomości Jądra ciemności skonfrontuj obraz Europejczyków i rdzennych mieszkańców Afryki. Określ stosunek narratora do bohaterów.*

Ta oddana sprawie grupa nosiła nazwę „Wyprawy odkrywczej Eldorado”, a jej członkowie – jak mniemam – zobowiązani byli pod przysięgą do zachowania tajemnicy służbowej. Jednak ich mowa przypominała plugawy język piratów: wyrażający